

زنان ونہضت حسینی

مرفیہ مشگوری

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

زنان و نهضت حسینی

نویسنده:

مرضیه مشکوری

ناشر چاپی:

مرضیه مشکوری

ناشر دیجیتال:

مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

فهرست

۵	..... فهرست
۶	..... زنان و نهضت حسینی
۶	..... مشخصات کتاب
۶	..... مقدمه
۷	..... زنان در عاشورا
۷	..... اشاره
۷	..... مشارکت در جهاد
۷	..... آموزش صبر
۷	..... پیام رسانی
۷	..... روحیه بخشی
۸	..... پرستاری
۸	..... مدیریت
۸	..... حفظ ارزشها
۸	..... تغییر ماهیت اسارت
۸	..... عمق بخشیدن به بعد عاطفی و تراژدیک کربلا
۹	..... پاورقی
۹	..... درباره مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

زنان و نهضت حسینی

مشخصات کتاب

عنوان: زنان و نهضت حسینی

پدید آورندگان: مرضیه مشکوری (پدید آور)

وضعیت نشر: قم: مرضیه مشکوری، ۱۳۸۷

نوع: متن

جنس: کتاب

الکترونیکی

زبان: فارسی

توصیفگر: قیام عاشورا

نوازندگان

مقدمه

کوثر زلال «عاشورا» در متن زندگی شیعه و در عمق باورهای پاک او جریان داشته و در طول چهارده قرن سیراب کننده جانها بوده است. اینک نیز عاشورا پرگاری است که عشق را ترسیم می کند و کانونی است که ارزشها، احساسها، عاطفه‌ها، خردها و اراده‌ها برگردش می چرخند. بی شک، محتوا، انگیزه‌ها، اهداف و درسهای آن، حماسه عظیم فرهنگی ناب و الهام بخش را تشکیل می دهد. از اینرو در حوزه وسیع تشیع و دلباختگان اهل بیت، پیروان عترت همه با «فرهنگ عاشورا» زیسته اند و برای آن جان باخته اند. آنان در آغاز تولد کام نوزاد را با تربت سیدالشهدا (ع) و آب فرات بر می دارند و هنگام خاکسپاری، تربت کربلا را با میت همراه می کنند. آنان از روز ولادت تا هنگامه مرگ به حسین بن علی (ع) عشق می ورزند و برای شهادتش اشک می ریزند و این مهر مقدس، با شیر وارد جان می شود و از جان به در نمی رود. عاشورا از دیرباز تجلی گر روز درگیری حق و باطل و روز فداکاری و جانبازی در راه دین و عقیده، شناخته شده است. حسین (ع) در این روز با یارانی اندک ولی با ایمان و صلابت و عزتی بزرگ و شکوهمند، با سپاه سنگدل و بی دین کومت ستم یزیدی به مقابله برخاست و کربلا را به صحنه همیشه زنده عشق خدایی و آزادگی مبدل ساخت. عاشورا اگر چه یک روز بود، اما دامنه تاثیر آن تا ابدیت کشیده شد و چنان در عمق دلها اثر گذاشته است که همه ساله دهه محرم و به ویژه روز عاشورا، اوج عشق و اخلاص نسبت به معلم حریت و اسوه جهاد و شهادت، حسین بن علی (ع) می گردد و حتی غیر شیعیان نیز در مقابل عظمت آن آزاد مردان سر تعظیم فرود می آورند. عاشورا نشان دهنده معنای «حسین منی و انا من حسین» بود که دین رسول خدا با خون سید الشهداء آبیاری شد و به تعبیر امام خمینی (ره) عاشورا، قیام عدالت خواهان با عددی قلیل و ایمان و عشقی بزرگ در مقابل ستمگران کاخ نشین و مستکبران غارتگر بود. (۱) و اگر عاشورا نبود، منطق جاهلیت ابوسفیانیان که می خواستند قلم سرخ بر وحی و کتاب بکشند و یزید، یادگار عصر تاریک بت پرستی که به گمان خود با کشتن و به شهادت کشیدن فرزندان وحی امید داشت اساس اسلام را بر چیند و با صراحت و اعلام «لا خبر جاء و لا وحی نزل» بنیاد حکومت الهی را بر کند نمی دانستیم بر سر قرآن کریم و اسلام عزیز چه می آمد. (۲) حماسه عاشورا را زنان و مردانی ساختند که مرگ سرخ و شهادت را بر زندگی ذلت بار ترجیح دادند تا گلوآژه آزادی و آزادگی همواره در تاریخ سبز بماند. در این حماسه خونین بیشتر به نقش آفرین مردان و یارانی که در رکاب حضرت به فوز عظیم شهادت نایل شدند توجه شده است و نقش زنان کمتر مورد توجه بوده

است. تنها در حماسه عاشورا از اسوه صبر و مقاومت زینب کبری (س) و نقش وی در پیام رسانی صحبت شده است و نقش دیگر زنان حماسه شعور و شرف و آزادگی مورد غفلت واقع شده است، از این رو در این مقاله به معرفی اجمالی زنان حماسه‌ساز در نهضت عاشورا می‌پردازیم. بدون تردید در طول تاریخ اسلام و به ویژه تشییع زنان از سهم بسزایی برخوردار بوده‌اند و عاشورا نیز برهه‌ای از همین تاریخ سراسر صبر و ایثار و مقاومت و خودآگاهی است. زنان مسلمانان از بدو تولد اسلام به جهانیان نشان دادند که از آگاهی و شناخت و شعور برخوردارند و بر خلاف آنچه سردمداران دفاع حقوق زن می‌پندارند، زن مسلمان نه عروسک حرمسرا و نه موجودی به دور از واقعیتها و مسایل اجتماعی و سیاسی و نظامی است و تاریخ عاشورا بیانگر این واقعیت است، چنانکه زمانی که افرادی چون عمر سعد در انتخاب صراط مستقیم راه را گم کردند و افرادی چون زهیر بن قین که در یاری امام دچار تردید شده بودند، زنانی چون دلهم (همسر زهیر) شوهرش را به یاری امامش دعوت کرد و او را از تنگنای امتحان سرفراز بیرون آورد. نیز زنانی چون ام وهب و بانوی غیریه قاسطیه که شجاعت در رکابشان مردانگی آموخت. در حقیقت نقش زنان در حماسه عاشورا همچون خود عاشورا جاوید خواهد ماند و آنان برای همیشه تاریخ بر بار شیعیه بهترین الگوی ایمان و ایثار و اخلاص و فداکاری خواهند بود.

زنان در عاشورا

اشاره

نقش زنان در حادثه خونبار عاشورا از ابعاد گوناگونی برخوردار است که به بعضی از آنها اشاره می‌شود:

مشارکت در جهاد

شرکت در جبهه پیکار و همدلی با نهضت مردانه امام حسین (ع) و مشارکت در ابعاد مختلف آن، از جلوه‌های این حضور است. از همکاری طوعه در کوفه با نهضت مسلم و همراهی همسران برخی از شهدای کربلا گرفته تا اعتراض و انتقاد برخی همسران سپاه کوفه به جنایتهای شوهرانشان مثل خولی نمونه‌هایی از این دست است.

آموزش صبر

روحیه مقاومت و تحمل زنان در مقابل شهادت مردان اسلام در کربلا از درسهای نهضت عاشورا بود که اوج این صبوری در رفتار زینب کبری (س) جلوه گر شد. آموزش صبر و مقاومت حماسه عاشورا در زنان آگاه و مبارز متجلی شده و در طول جنگ تحمیلی زنان مبارز و فداکار انقلاب اسلامی ایران نشان دادند که آموزش صبر و مقاومت را از شیر زنان کربلا به خوبی آموخته‌اند.

پیام رسانی

افشاگری جنایات یزیدیان چه در سفر اسارت و چه پس از بازگشت به مدینه، به معنای پاسداری از خون شهدا بود. افشاگری بانوان به دو صورت، خطبه و گفتگوهای پراکنده صورت پذیرفت، و اگر پیام رسانی زینب کبری (س) و بقیه زنان نبود، امروز حماسه عاشورا به این روشنی برای شیعیه تجلی نمی‌کرد و چه بسا آن واقعه عظیم عظیم می‌ماند.

روحیه بخشی

یکی از مسایل مهمی که در هر جنگی مورد توجه بوده است، روحیه جنگاوران است و زنان این مهم را بر عهده داشتند چه در جنگهای صدر اسلام و چه در جنگهای دیگر. در کربلا- نیز حضور تشویق‌آمیز زنان در جبهه به رزمندگان روحیه می‌بخشید و همسران و مادران شهدا آنها را تشویق به یاری امام معصوم می‌کردند، مانند ام وهب که خودش وارد میدان شد و با سر جگر گوشه‌اش یکی از یزیدیان را به هلاکت رساند و این روحیه بخشی بعد از چهارده قرن در هشت‌سال مقاومت جنگ ایران علیه کفر باعث شد که زنان ایرانی درسی را که از زینب (س) و زنان عاشورا گرفته بودند، به نحو احسن باز پس دهند.

پرستاری

رسیدگی به بیماران و مداوای مجروحان از دیگر نقشهای زنان در جبهه‌ها، از جمله در حماسه عاشورا است. نقش پرستاری و مراقبت حضرت زینب (س) از امام سجاد (ع) یکی از این نمونه‌هاست.

مدیریت

بروز صحنه‌های دشوار و بحرانی، استعدادهای افراد را شکوفا می‌سازد. نقش حضرت زینب (س) در نهضت عاشورا و سرپرستی کاروان اسراء، درس مدیریت در شرایط بحران را می‌آموزد. وی مجموعه بازمانده را در راستای اهداف نهضت، هدایت کرد و با هر اقدام، خنثی کننده نتایج عاشورا از سوی دشمن مقابله کرد و نقشه‌های آنان را خنثی ساخت.

حفظ ارزشها

درس دیگر زنان قهرمان در کربلا، حفظ ارزشهای دینی و اعتراض به هتک حرمت‌خاندان نبوت و رعایت عفاف و حجاب در برابر چشمهای آلوده بود. زنان اهل بیت، با آنکه اسیر بودند و لباسها و خیمه‌هایشان غارت شده بود و با وضع نامطلوب در معرض دید تماشاچیان بودند، اما اعتراض کنان، بر حفظ عفاف تاکید می‌ورزیدند. ام کلثوم در کوفه فریاد کشید که آیا شرم نمی‌کنید برای تماشای اهل بیت پیامبر جمع شده‌اید؟ وقتی هم در کوفه در خانه‌ای بازداشت بودند، زینب اجازه نداد جز کنیزان وارد آن خانه شوند. در سخنرانی خود در کاخ یزید نیز به گرداندن، شهر به شهر بانوان، اعتراض کرد و فرمود: «آمن العدل یابن الطلقاء تخد یرک حرائرک و امائک و سوقک بنات رسول الله سبایا قد هتکت ستورهن و ابدیت وجوهن یحدوبهن الاعداء من بلد الی بلد و یسترفهن اهل المناهل و المکاتل و یتصفح وجوهن القریب و البعید و الغائب و الشهد» ای پسر آزاد شده، آیا در پشت پرده قرار دادن زنان و کنیزان خود و جلو انداختن دختران رسول خدا به صورت اسیر از عدل است. تو پرده آنان را دریدی، چهره‌هایشان را آشکار ساختی، از شهری به شهری می‌رانی، رهگذران و بام‌نشینها به تماشایشان می‌ایستند و آشنا و بیگانه و حاضر و غایب به سیمای آنان خیره می‌شوند.

تغییر ماهیت اسارت

آنان اسارت را به آزادی تبدیل کردند و در قالب اسارت، به اسیران واقعی درس حریت و آزادگی دادند و مفهوم اسیر در اذهان را به گونه‌ای دیگر تغییر دادند.

عمق بخشیدن به بعد عاطفی و تراژدیک کربلا

گریه‌ها، شیونها، عزاداری بر شهدا و تحریک عواطف مردم به ماجرای کربلا عمق بخشید و بر احساسات تاثیر گذاشت و از این

رهگذار ماندگارتر شد.

پاورقی

[۱] صحیفه نور. ج ۹. ص ۵۷.

[۲] همان. ج ۱۴. ص ۲۶۵، عوالم (امام حسین) ص ۳ و ۴، حیاة الامام الحسین، ج ۳، ص ۳۷۸.

درباره مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

بسم الله الرحمن الرحيم

جَاهِدُوا بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ (سوره توبه آیه ۴۱)

با اموال و جانهای خود، در راه خدا جهاد نمایید؛ این برای شما بهتر است اگر بدانید حضرت رضا (علیه السلام): خدا رحم نماید بنده‌ای که امر ما را زنده (و برپا) دارد ... علوم و دانشهای ما را یاد گیرد و به مردم یاد دهد، زیرا مردم اگر سخنان نیکوی ما را (بی آنکه چیزی از آن کاسته و یا بر آن بیفزایند) بدانند هر آینه از ما پیروی (و طبق آن عمل) می کنند

بنادر البحار- ترجمه و شرح خلاصه دو جلد بحار الانوار ص ۱۵۹

بنیانگذار مجتمع فرهنگی مذهبی قائمیه اصفهان شهید آیت الله شمس آبادی (ره) یکی از علمای برجسته شهر اصفهان بودند که در دلدادگی به اهل بیت (علیهم السلام) بخصوص حضرت علی بن موسی الرضا (علیه السلام) و امام عصر (عجل الله تعالی فرجه الشریف) شهره بوده و لذا با نظر و درایت خود در سال ۱۳۴۰ هجری شمسی بنیانگذار مرکز و راهی شد که هیچ وقت چراغ آن خاموش نشد و هر روز قوی تر و بهتر راهش را ادامه می دهند.

مرکز تحقیقات قائمیه اصفهان از سال ۱۳۸۵ هجری شمسی تحت اشراف حضرت آیت الله حاج سید حسن امامی (قدس سره الشریف) و با فعالیت خالصانه و شبانه روزی تیمی مرکب از فرهیختگان حوزه و دانشگاه، فعالیت خود را در زمینه های مختلف مذهبی، فرهنگی و علمی آغاز نموده است.

اهداف: دفاع از حریم شیعه و بسط فرهنگ و معارف ناب ثقلین (کتاب الله و اهل بیت علیهم السلام) تقویت انگیزه جوانان و عامه مردم نسبت به بررسی دقیق تر مسائل دینی، جایگزین کردن مطالب سودمند به جای بلوتوث های بی محتوا در تلفن های همراه و رایانه ها ایجاد بستر جامع مطالعاتی بر اساس معارف قرآن کریم و اهل بیت علیهم السلام با انگیزه نشر معارف، سرویس دهی به محققین و طلاب، گسترش فرهنگ مطالعه و غنی کردن اوقات فراغت علاقمندان به نرم افزار های علوم اسلامی، در دسترس بودن منابع لازم جهت سهولت رفع ابهام و شبهات منتشره در جامعه عدالت اجتماعی: با استفاده از ابزار نو می توان بصورت تصاعدی در نشر و پخش آن همت گمارد و از طرفی عدالت اجتماعی در تزریق امکانات را در سطح کشور و باز از جهتی نشر فرهنگ اسلامی ایرانی را در سطح جهان سرعت بخشید.

از جمله فعالیتهای گسترده مرکز:

الف) چاپ و نشر ده ها عنوان کتاب، جزوه و ماهنامه همراه با برگزاری مسابقه کتابخوانی

ب) تولید صدها نرم افزار تحقیقاتی و کتابخانه ای قابل اجرا در رایانه و گوشی تلفن همراه

ج) تولید نمایشگاه های سه بعدی، پانوراما، انیمیشن، بازیهای رایانه ای و ... اماکن مذهبی، گردشگری و ...

د) ایجاد سایت اینترنتی قائمیه www.ghaemiyeh.com جهت دانلود رایگان نرم افزار های تلفن همراه و چندین سایت مذهبی

دیگر

ه) تولید محصولات نمایشی، سخنرانی و ... جهت نمایش در شبکه های ماهواره ای

و) راه اندازی و پشتیبانی علمی سامانه پاسخ گویی به سوالات شرعی، اخلاقی و اعتقادی (خط ۰۲۳۵۰۵۲۴)

ز) طراحی سیستم های حسابداری، رسانه ساز، موبایل ساز، سامانه خودکار و دستی بلوتوث، وب کیوسک، SMS و ...

ح) همکاری افتخاری با دهها مرکز حقیقی و حقوقی از جمله بیوت آیات عظام، حوزه های علمیه، دانشگاهها، اماکن مذهبی مانند مسجد جمکران و ...

ط) برگزاری همایش ها، و اجرای طرح مهد، ویژه کودکان و نوجوانان شرکت کننده در جلسه

ی) برگزاری دوره های آموزشی ویژه عموم و دوره های تربیت مربی (حضور و مجازی) در طول سال

دفتر مرکزی: اصفهان/خ مسجد سید/ حد فاصل خیابان پنج رمضان و چهارراه وفائی / مجتمع فرهنگی قائمیه اصفهان

تاریخ تأسیس: ۱۳۸۵ شماره ثبت: ۲۳۷۳ شناسه ملی: ۱۰۸۶۰۱۵۲۰۲۶

وب سایت: www.ghaemiyeh.com ایمیل: Info@ghaemiyeh.com فروشگاه اینترنتی:

www.eslamshop.com

تلفن ۲۵-۲۳۵۷۰۲۳-۰۳۱۱) فکس ۲۳۵۷۰۲۲-۰۳۱۱) دفتر تهران ۸۸۳۱۸۷۲۲ (۰۲۱) بازرگانی و فروش ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹ امور

کاربران ۲۳۳۳۰۴۵ (۰۳۱۱)

نکته قابل توجه اینکه بودجه این مرکز؛ مردمی، غیر دولتی و غیر انتفاعی با همت عده ای خیر اندیش اداره و تامین گردیده ولی جوابگوی حجم رو به رشد و وسیع فعالیت مذهبی و علمی حاضر و طرح های توسعه ای فرهنگی نیست، از اینرو این مرکز به فضل و کرم صاحب اصلی این خانه (قائمیه) امید داشته و امیدواریم حضرت بقیه الله الاعظم عجل الله تعالی فرجه الشریف توفیق روزافزونی را شامل همگان بنماید تا در صورت امکان در این امر مهم ما را یاری نمایند انشاءالله.

شماره حساب ۶۲۱۰۶۰۹۵۳، شماره کارت: ۶۲۷۳-۵۳۳۱-۳۰۴۵-۱۹۷۳ و شماره حساب شبا: -۰۶۲۱-۰۰۰۰-۰۰۰۰-۰۱۸۰-۰۹۰ IR

۵۳-۰۶۰۹ به نام مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان نزد بانک تجارت شعبه اصفهان - خیابان مسجد سید

ارزش کار فکری و عقیدتی

الاحتجاج - به سندش، از امام حسین علیه السلام: - هر کس عهده دار یتیمی از ما شود که محنت غیبت ما، او را از ما جدا کرده است و از علوم ما که به دستش رسیده، به او سهمی دهد تا ارشاد و هدایتش کند، خداوند به او می فرماید: «ای بنده بزرگوار شریک کننده برادرش! من در کرم کردن، از تو سزاوارترم. فرشتگان من! برای او در بهشت، به عدد هر حرفی که یاد داده است، هزار هزار، کاخ قرار دهید و از دیگر نعمت ها، آنچه را که لایق اوست، به آنها ضمیمه کنید».

التفسیر المنسوب إلى الإمام العسکری علیه السلام: امام حسین علیه السلام به مردی فرمود: «کدام یک را دوست تر می داری: مردی اراده کشتن بینوایی ضعیف را دارد و تو او را از دستش می رهایی، یا مردی ناصبی اراده گمراه کردن مؤمنی بینوا و ضعیف از پیروان ما را دارد، اما تو دریچه ای [از علم] را بر او می گشایی که آن بینوا، خود را ببدان، نگاه می دارد و با حجت های خدای متعال، خصم خویش را ساکت می سازد و او را می شکند؟».

[سپس] فرمود: «حتماً رها کردن این مؤمن بینوا از دست آن ناصبی. بی گمان، خدای متعال می فرماید: «و هر که او را زنده کند، گویی همه مردم را زنده کرده است»؛ یعنی هر که او را زنده کند و از کفر به ایمان، ارشاد کند، گویی همه مردم را زنده کرده است، پیش از آن که آنان را با شمشیرهای تیز بکشد».

مسند زید: امام حسین علیه السلام فرمود: «هر کس انسانی را از گمراهی به معرفت حق، فرا بخواند و او اجابت کند، اجری مانند آزاد کردن بنده دارد».

مرکز تحقیقات و ترجمه

اصفهان

گام‌ها

WWW

برای داشتن کتابخانه های تخصصی
دیگر به سایت این مرکز به نشانی

www.Ghaemiyeh.com

www.Ghaemiyeh.net

www.Ghaemiyeh.org

www.Ghaemiyeh.ir

مراجعه و برای سفارش با ما تماس بگیرید.

۰۹۱۳ ۲۰۰۰ ۱۰۹

